

Nr 320.

Av herrar **Johansson** i Edsbyn och **Mosesson**, om vissa anslag till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning.

För de enskilda anstalterna för yrkesundervisning har Kungl. Maj:t i proposition äskat ett belopp av 675,000:— kronor för budgetåret 1930—1931. Detta belopp understiger med 195,000:— kronor det belopp, som överstyrelsen beräknat som behöfligt för att kunna genomföra sina avsikter å berörda område. Det synes oss vara synnerligen viktigt att tillse, att en för långt driven begränsning av anslaget icke får ett hämmande inflytande på yrkesundervisningens fortsatta ordnande, för vilket de enskilda anstalterna för undervisning otvivelaktigt ha stor betydelse.

Det är ofrånkomligt, att dessa anstalter, som till år 1919 arbetade utan understöd av staten, betytt mycket som pedagogiska initiativ på yrkesundervisningens område. Alltfort tillföra de vårt undervisningsväsen stora värden i fråga om pedagogisk erfarenhet och vårt näringsliv intresserad och kvalificerad arbetskraft.

Genom anslagsbegränsning har det under de senare åren varit omöjligt för skolöverstyrelsen att genom ökat understöd förhjälpa de skolor, som redan äro i arbete, att utvidga sin verksamhet. Överstyrelsen har ej heller kunnat fullgöra bestämmelse i instruktioner, att den skall verka för upprättande av nya skolor samt därvid träda i förhandling med representanter för skilda yrken. Endast genom att träda i förbindelse med kommuner, i vilka ett utpräglat lokalt utbildningsbehov gjort sig gällande, har överstyrelsen kunnat medverka till en utvidgning av yrkesundervisningen. Då flera yrkesgrenar icke kunna få sin utbildningsfråga ordnad på detta sätt, har överstyrelsen genom anslagsbegränsningen avstängts från en väsentlig uppgift på ett för vårt näringsliv viktigt område. En stagnation har därför inträtt, som kan få allvarliga konsekvenser. Något, som inte heller får förbises, är de enskilda undervisningsanstaltarnas för yrkesundervisning ställning som folkbildningsanstalter av ungefär samma art som folkhögskolan. Folkhögskolorna och lantmannaskolorna ha ju vänt sig huvudsakligast till landsbygdens, enkannerligen jordbrukets ungdom. De praktiska ungdomsskolorna ha däremot mottagit huvudparten av sina lärjungar från brukssamhällen och städer, från hantverkarhem i landsbygden samt från de lägre tjänstemännens barn. Många gånger är det förenat med stora upp-

offringar från dessa befolkningslagers sida att skaffa ungdomen den utbildning, de anse vara lämplig. Folkhögskolorna ha på grund av statlig hjälp och understöd från landstingen kunnat bereda obemedlade och mindre bemedlade lärjungar en skolvistelse för en jämförelsevis billig penning. Dessutom kunna obemedlade lärjungar erhålla stipendier upp till 45 kronor per månad. De praktiska ungdomsskolorna ha däremot varit nödsakade att hålla undervisningsavgifterna relativt höga. Dessa skolor ha icke heller — med undantag av de enskilda skolorna för husmodersutbildning — kunnat giva sina lärjungar stipendier av statsmedel. Trots de relativt stora kostnaderna, som en kurs vid dessa skolor betingar, ha dock stora lager av vårt folk sökt sig till dessa enskilda praktiska skolor.

Barn från hantverkarhem liksom de lägre tjänstemännens barn ha icke samma lätthet att finna levnadsbana, som lantbrukets ungdom, vilken söker sig till folkhögskolorna. Lantbrukets ungdom har i flesta fall sina uppgifter givna inom modernäringen. Så enkelt ligger det inte till för övriga nämnda grupper. En kurs vid en enskild skola för yrkesundervisning blir ofta för dessa utgångspunkten för deras framtida gärning. En stark förbindelse råder också mellan dessa skolor och näringslivet, vilket ofta gör, att man söker sig till dessa skolor, även om man utnyttjar sina ekonomiska resurser till det yttersta.

De kommunala anstalterna för yrkesundervisning kunna ej helt övertaga dessa uppgifter. Det är ju endast i större städer och samhällen, som sådana äro upprättade. De äro på grund av sin aftonundervisning lämpade endast för ungdom på platsen. De som söka sig till de enskilda anstalterna för yrkesundervisning ha behov av en skola med dagskurser eller av en skola, som lämnar undervisning i speciell yrkesgren, som denna skola företräder. De kunna ej använda sig av de kommunala anstalterna. Det är en rättvisa mot denna ungdom att genom understöd av dessa enskilda anstalter för yrkesundervisning göra dessa anstalter lika tillgängliga för nämnda befolkningslager, som folkhögskolorna äro för landsbygdens, enkannerligen jordbrukets, ungdom.

Risk föreligger också, att undervisningsanstalter uppkomma, som i saknad av erforderliga ekonomiska resurser och offentlig kontroll icke kunna på ett för yrkena tillfredsställande sätt fylla den uppgift, de själva påtagit sig att fylla. Det torde vara riskfyllt, att statens ledning och kontroll på detta sätt undandras den enskilda yrkesutbildningen.

Budgetåret 1926—1927 utdelades i understöd till enskilda anstalter för yrkesundervisning kronor 650,000:—. Hos Kungl. Maj:t hade begärts understöd till ett belopp av 728,442:43. Motsvarande siffror voro

1927—1928	Kr. 675,000:—	Kr. 776,814:05
1928—1929	Kr. 675,000:—	Kr. 855,512:36
1929—1930	Kr. 675,000:—	Kr. 867,047:36

Skolöverstyrelsen har till årets riksdag för dessa anstalter begärt ett ordinarie reservationsanslag till läraravlönningar av 780,000:— kronor, till nyan-skaffning och underhåll av undervisningsmateriell 70,000:— kronor, till föreståndare 20,000:— kronor.

För att denna gren av vårt undervisningsväsen icke må hämmas i sin utveckling, kräves tydligt ett större understöd än det Kungl. Maj:ts proposition upptagit. Det är väl ock naturligt, att en så ny gren av vårt undervisningsväsen skulle kräva ökat understöd, allt eftersom nya krav gjorde sig gällande. Att förbise detta vore att kväva yrkesundervisningen i sin linda.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa undertecknade,

att riksdagen måtte bevilja

ett ordinarie reservationsanslag till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning till läraravlönningar med 750,000: — kronor,

ett ordinarie reservationsanslag åt enskilda anstalter för yrkesundervisning till anskaffning och underhåll av undervisningsmaterieell med 50,000: — kronor samt

ett ordinarie reservationsanslag till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning till arvode åt föreståndare med 15,000: — kronor.

Stockholm den 21 januari 1930.

O. Johansson

i Edsbyn.

Gust. Mosesson.
